

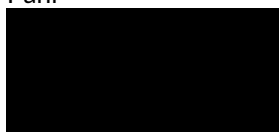
Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Kształcenia Ogólnego

DKO-WPP.053.23.2026.JP

Warszawa, 16 września 2026 r.

Pani

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na petycję, przekazaną do Ministerstwa Edukacji Narodowej 30 lipca br., w sprawie *wprowadzenia przedmiotu obrony i ochrony cywilnej od 4 klasy w szkole podstawowej do ukończenia szkoły ponadpodstawowej*, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej nie planuje wprowadzenia postulowanego przedmiotu, ponieważ istniejące obecnie, a także projektowane w tym zakresie, opisane poniżej rozwiązania uważamy za wystarczające.

Zgodnie z art. 1 pkt 21 ustawy – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820 z późn. zm.), system oświaty zapewnia w szczególności m.in.: **upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych**. Stosownie do powyższego stanu prawnego, Ministerstwo Edukacji Narodowej systematycznie wdraża działania, które mają na celu zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów, m.in. w zakresie obrony i ochrony ludności, kształtowania umiejętności udzielania pierwszej pomocy, wzmacniania postaw proobronnych oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń.

Obowiązek szkół w zakresie kształtowania wśród uczniów właściwych postaw wobec zagrożeń jest realizowany już w klasach I-III szkoły podstawowej - w ramach edukacji wczesnoszkolnej - w sposób dostosowany do możliwości uczniów. Uczniowie uczą się np. posługiwania numerami telefonów alarmowych, formułowania komunikatów - wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej; posługiwania się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia; reagowania stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia własnego lub innej osoby.

W szkołach podstawowych (w kl. VIII) i ponadpodstawowych (w kl. I liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia) jest realizowany obowiązkowy przedmiot - edukacja dla bezpieczeństwa, w wymiarze 1 godziny tygodniowo w każdej z tych klas. Przedmiot ten przygotowuje uczniów teoretycznie i praktycznie do właściwego zachowania oraz odpowiednich reakcji w sytuacjach trudnych i kryzysowych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia. Obejmuje treści kształcenia z zakresu bezpieczeństwa państwa, ochrony ludności i obrony cywilnej oraz organizacji działań ratowniczych,

pierwszej pomocy i edukacji obronnej, zachowania w sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi, terenoznawstwa, cyberbezpieczeństwa oraz szkolenia strzeleckiego.

Zgodnie z obowiązującą podstawą programową edukacji dla bezpieczeństwa, w ramach działu II. **Przygotowanie do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i katastrof)**, w ramach omawiania zagadnienia **Ochrona ludności i obrona cywilna**, uczeń m.in. rozpoznaje zagrożenia i ich źródła; zna zasady postępowania podczas pożaru, wypadku komunikacyjnego, w czasie zagrożenia powodzią, w przypadku katastrofy budowlanej, wycieku gazu z instalacji w budynku mieszkalnym, odnalezienia niewypału lub niewybuchu, zagrożenia lawiną, intensywnej śnieżycy; przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych; wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi oraz zna możliwości wykorzystania środków podręcznych i masek przeciwgazowych do ochrony ludzi przed szkodliwym wykorzystaniem toksycznych środków przemysłowych oraz bojowych środków trujących; omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych; wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność; charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy; wymienia rodzaje i zasady użycia podręcznego sprzętu gaśniczego oraz potrafi dobrać odpowiedni rodzaj środka gaśniczego w zależności od rodzaju pożaru (np. płonąca patelnia, komputer); wyznacza strefę bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia; uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice.

Wymagania dotyczące szkolenia strzeleckiego obejmują:

- a) w przypadku szkoły podstawowej przede wszystkim przygotowanie teoretyczne w zakresie bezpiecznego obchodzenia się z bronią;
- b) w szkołach ponadpodstawowych naukę podstaw strzelania z częścią praktyczną prowadzoną z wykorzystaniem bezpiecznych narzędzi do ćwiczeń strzeleckich takich jak np. broń kulowa, pneumatyczna, repliki broni strzeleckiej (ASG), strzelnice wirtualne albo laserowe.

Podstawa programowa wskazuje również na możliwość uzupełniania lekcji innymi formami zajęć, wśród których wymienić można: wizyty w instytucjach państwa, centrum zarządzania kryzysowego, straży pożarnej, Policji, stacjach pogotowia ratunkowego, jednostkach wojskowych czy organizacjach proobronnych; specjalistyczne obozy szkoleniowo-wypoczynkowe realizowane podczas ferii letnich lub krótsze, kilkudniowe kursy; wycieczki; zajęcia plenerowe; tworzenie wystaw prac własnych, klasowych i szkolnych, promujących właściwe zachowania w razie zagrożeń; zwiedzanie wystaw powiązanych z treściami przedmiotu; spotkania (np. udział w zajęciach), prelekcje, wykłady z pracownikami kluczowych instytucji bezpieczeństwa – Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz pracownikami straży miejskiej, pogotowia, kombatanтами; udział w konkursach, których zakres jest zgodny bądź zbieżny z problematyką przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa.

Mając na uwadze aktualną sytuację geopolityczną skutkującą koniecznością zapewnienia uczniom wiedzy i umiejętności umożliwiających właściwe zachowanie się w różnych sytuacjach zagrożenia i sytuacjach nadzwyczajnych, Minister Edukacji zdecydowała o potrzebie przygotowania **nowej podstawy programowej, w tym edukacji dla bezpieczeństwa**.

W nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej przewidziano 6 modułów tematycznych, w tym m.in. **moduł bezpieczeństwo i obrona** – w przypadku edukacji wczesnoszkolnej, zajęć praktyczno-technicznych i wychowania fizycznego.

Nowa podstawa programowa w zakresie przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa, pod nową nazwą „kształcenie obronne”, w klasie VIII szkoły podstawowej będzie stosowana począwszy od roku szkolnego 2027/2028.

Obecnie trwają również prace w Instytucie Badań Edukacyjnych – Państwowy Instytut Badawczy nad przygotowaniem projektu podstaw programowych kształcenia ogólnego – w tym w zakresie przedmiotu, który będzie funkcjonował pod nazwą „kształcenie obronne” – dla szkół ponadpodstawowych: liceów, techników oraz szkół branżowych I i II stopnia. Wprowadzenie zmian w szkołach ponadpodstawowych planowane jest od 1 września 2027 r.

Nowa formuła przedmiotu będzie ukierunkowana na kształtowanie odporności społecznej poprzez rozwijanie świadomości uczniów w zakresie bezpieczeństwa państwa i obywateli, przygotowanie do przewidywania i zapobiegania zagrożeniom oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożenia, a także budowanie i wzmacnianie postaw proobronnych, rozumianych jako gotowość do obrony kraju.

Cele kształcenia obejmują w szczególności:

- 1) rozumienie i krytyczną ocenę podstaw bezpieczeństwa państwa;
- 2) rozumienie i krytyczną ocenę uwarunkowań bezpieczeństwa ludzi;
- 3) rozwijanie umiejętności przewidywania zagrożeń, zapobiegania zagrożeniom i działania w sytuacjach zagrożeń;
- 4) rozwijanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym;
- 5) rozwijanie gotowości do dbania o innych i otoczenie oraz podejmowania działań na rzecz dobra wspólnego w kontekście bezpieczeństwa;
- 6) budowanie i wzmacnianie postaw proobronnych, czyli gotowości do obrony kraju.

Przedmiot ma być realizowany z wykorzystaniem metod aktywizujących, opartych na ćwiczeniach praktycznych, pracy w grupie, działaniach terenowych oraz symulacjach realistycznych sytuacji zagrożeń.

Obowiązkowym elementem będą warsztaty z pierwszej pomocy i zajęcia terenowe, planowane z uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa oraz dostosowane do warunków lokalnych, a nie ograniczające się wyłącznie do realizacji treści teoretycznych.

Uczniowie będą zdobywać doświadczenie edukacyjne, które wspiera ich rozwój fizyczny, psychiczny, społeczny i osobisty oraz buduje poczucie sprawczości i odpowiedzialności.

Informuję również, że Ministerstwo Edukacji Narodowej wspólnie z Ministerstwem Obrony Narodowej w 2024 roku ustanowiło przedsięwzięcie pn. **„Edukacja z wojskiem”**. Jest to program dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych (z wyjątkiem klas, w których nauczany jest przedmiot edukacja dla bezpieczeństwa: klasy VIII w szkole podstawowej i klasy I w szkole ponadpodstawowej), polegający na przeprowadzeniu przez żołnierzy Wojska Polskiego specjalnie opracowanych zajęć proobronnych. Głównym celem przedsięwzięcia jest podniesienie świadomości dzieci i młodzieży w obszarze bezpieczeństwa i obronności oraz kształtowanie podstawowych umiejętności z zakresu obrony i ochrony ludności, a także odpowiednich zachowań w sytuacjach kryzysowych.

Szkolenia obejmujące trzy godziny lekcyjne łączą teorię i praktykę. Zawierają treści z pogranicza wojskowości, obronności, bezpieczeństwa, pomocy medycznej oraz obrony cywilnej. Uczniowie zapoznają się m.in. z zasadami alarmowania, sposobami szukania i wzywania pomocy, podstawami ewakuacji i schronienia, technikami udzielania pomocy czy reagowania w sytuacji kontaktu z podejrzanymi, niezidentyfikowanymi obiektami.

Wojskowi przekazują wiedzę w sposób ciekawy, praktyczny, dostosowany do wieku dzieci i młodzieży. W szkołach ponadpodstawowych możliwe jest także spotkanie z weteranem misji poza granicami państwa.

W szkołach podstawowych są opracowane osobne programy dla klas I-III i IV-VII (bez udziału klas VIII), natomiast w szkołach ponadpodstawowych jest jeden program dla wszystkich klas (bez udziału klas I).

Istotne zagadnienia z zakresu szeroko rozumianego bezpieczeństwa mogą i powinny być także omawiane z uczniami na **zajęciach z wychowawcą**, realizowanych obowiązkowo w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych (LO, technikum, branżowa szkoła I stopnia). Decyzję o tematyce tych zajęć podejmuje wychowawca, biorąc pod uwagę m.in. potrzeby uczniów danej klasy oraz informacje od rodziców i nauczycieli. Od 1 września 2024 r. w ramach zajęć z wychowawcą jest realizowana nauka udzielania pierwszej pomocy.

Jednocześnie od roku szkolnego 2024/2025 nauka udzielania pierwszej pomocy jest obowiązkowo realizowana przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej na zajęciach edukacji przyrodniczej oraz przez wychowawców klas na części zajęć z wychowawcą w klasach IV-VII szkół podstawowych, i klasach II-IV liceum ogólnokształcącego, II-V technikum oraz II i III branżowej szkoły I stopnia (w klasie VIII szkoły podstawowej i w klasie I szkół ponadpodstawowych uczniowie uczą się pierwszej pomocy na lekcjach edukacji dla bezpieczeństwa).

Realizacja tematyki dotyczącej bezpieczeństwa i nauki udzielania pierwszej pomocy może odbywać się - podczas zajęć z wychowawcą - z udziałem zaproszonych specjalistów w danej dziedzinie, wolontariuszy, przedstawicieli stowarzyszeń i innych organizacji, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej i innowacyjnej szkoły.

Dla młodzieży, która pragnie związać swoją karierę zawodową z wojskiem, Policją lub Strażą Graniczną, MON i MSWiA w porozumieniu z MEN wraz z organami prowadzącymi licea i technika przygotowało ofertę edukacyjną w oddziałach przygotowania wojskowego - MON (od roku szkolnego 2020/2021) i oddziałach o profilu mundurowym - MSWiA (od roku szkolnego 2025/2026), gdzie młodzi ludzie poszerzają swoją wiedzę o bezpieczeństwie oraz kształtują właściwe postawy wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych. Na specjalistycznych zajęciach realizowany jest program z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Powyższe rozwiązania wskazują, że zagadnienia związane z obroną cywilną i ochroną ludności są obecne w systemie oświaty i są sukcesywnie wzmacniane.

Z wyrazami szacunku

Małgorzata Szybalska
Dyrektor
/ – podpisano cyfrowo/